

og idag giver disse protokoller således direkte mulighed for at lave komparative bystudier.

Mulighederne er mange i dette materiale. Det eneste, benytteren imidlertid må gøre sig klart, er, at bevaringsgraden fra toldsted til toldsted er meget forskellig samt, og det må ikke skræmme den interesserede, at materialet er enormt.

Vi er imidlertid mange, der ser frem til de efterfølgende tilsvarende publikationer fra de øvrige landsarkiver. Målet må være en komplet landsdækkende række toldregistraturer.

Henrik Fode

De nørrejske branddirektorater indtil 1872. Oversigt over arkiverne under Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger. Ved Harry Christensen. (Landsarkivet for Nørrejylland, 1985). 132 s. ill., kr. 82,00 + porto.

Den foreliggende registratur giver indledningsvis en kort historisk redegørelse for brandforsikringens historie på landet indtil 1872, både den offentlige og private. Dernæst følger en redegørelse for indholdet af oversigten, hvor der gøres opmærksom på, at ikke alle ejendomme på landet kan findes her, idet der ikke var forsikringstvungne, samt at Alm. brand ikke var ene om at forsikre landbygninger i Jylland før 1800 og efter 1853. Desuden er ikke alt materiale bevaret, men hvor dette er tilfældet, er der søgt givet henvisninger til, hvor materiale i andre arkiver kan udfylde hullerne. Måden hvorpå oversigten er opbygget beskrives dernæst indgående, samt hvad materialet kan bruges til. En yderligere udbygning af dette gives i en detaljeret gennemgang af arkivmaterialets typer, hvordan disse er indrettet og hvad de indeholder af

oplysninger. Endelig afsluttes indledningen med en gennemgang af supplerende materiale vedr. brandforsikringen og en litteraturliste. Efter oversigten over de nørrejske branddirektoraters arkiver, som forøvrigt har nogle gode oversigtskort over branddirektoraterne, følger to registre: sogneregister til forsikrings- og taksationsprotokoller og register over herredernes tilhørsforhold til branddirektoraterne, der gør det meget let at finde rundt i registraturen. Den foreliggende bog giver en overskuelig indgang til dette enestående kildemateriale, som brandforsikringer er, til studiet af bygnings-, ejendoms-, bebyggelses- og slægtshistorie, og kan kun anbefales på det varmeste.

Henrik Vedel-Smith

Inger Dübeck: *Statsmagt og arkiver. Det offentlige ret til arkivalier.* (Udg. af Rigsarkivet. GEC Gads Forlag, 1982). 178 s., 134,20 kr.

Der findes ikke megen litteratur på dansk som arkivret, og den der findes er på det nærmeste skrevet af forfatteren til denne bog, der må opfattes som en fortsættelse af »Dansk Arkivret« fra 1980. Det kan sådan set undre, for emnet er uhyre centralt, for ikke blot historikeren har behov for at vide efter hvilke regler offentligt dokumentationsmateriale bliver bevaret men også juristen må have tilsvarende interesse i at vide, hvilke retsregler der gælder for historiske dokumenter i privateje.

Det påpeges, at historisk er retten til at holde arkiv blevet opfattet som en majestætsrettighed eller en statslig højhedsmagt, som det bliver sagt. Staten skulle nemlig sikre en vedvarende bevisfunktion. Ikke blot hviler statens ret til sine arkivalier således på offentlige retslige principper, men, påpeges det,